

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
Ingvar Olofsson
010-2245676

BESLUT
2019-05-28

Diarienummer
511-19669-2019
Dossienummer
1438-2212

Sida
1(9)

Beslut om bildande av naturreservatet Sunds branter i Dals-Eds kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.

Syftet med naturreservatet

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Beslut om föreskrifter

Ärendets handläggning

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Upplysningar

Ersättningstalan

Kungörelse

Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta

Bilaga 2. Översiktskarta

Bilaga 3. Skötselplan med bilagor

Bilaga 4. Sakägarförteckning

Bilaga 5. Sändlista

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Sunds branter
NVR ID:	2050239
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Dals-Ed
Ungefärlig mittpunkt:	N 6560531, E 322425 SWEREF99
Lägesbeskrivning:	Cirka 4 km öster om Nössemark
Fastigheter:	Sund 1:52 och Sund 1:106
Areal (ha):	20,2
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Naturgeografisk region:	21a. Dalslands kuperade skogslandskap

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Sunds branter.

Beslutet riktar sig till allmänheten, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård.

Länsstyrelsen utser Västkoststiftelsen som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara äldre barrblandskogar och hållmarkstallskogar,
- bevara och utveckla branter med rik flora,
- bevara rödlistade arter och signalarter inom grupperna svampar, lavar, mossor och kärlväxter,
- gynna förekomsten av död ved.

Syftet ska uppnås genom att:

- skogen lämnas i huvudsak till fri utveckling,
- avverkningar, gallringar och andra skogsbruksåtgärder förbjuds,
- naturvårdsinriktade skötselinsatser genomförs för att gynna hotade arter,
- exploatering av området genom bebyggelse, vägdragning m m förbjuds.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Naturreservatet utgörs av tre branta partier vid Stora Les östsida. På grund av svår-tillgängligheten har området undgått omfattande påverkan av det moderna skogsbruket. Skogen består i huvudsak av gammal barrblandskog, men i brantare partier och rasbranter finns även inslag av framför allt asp och björk. Död ved förekommer främst i form av torrakor, men också som lågor. Naturvärdena i området är stora bland annat beroende på den äldre naturskogsartade skogen, trädens ålder, trädarter och vildmarkskaraktären.

Områdets naturvärden skulle försvinna om skogsbruk bedrevs. Naturvärdena i området är följaktligen oförenliga med konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering. Genom naturreservatsbildning undanröjs dessa hot.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller anläggning,
2. anlägga väg,
3. anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad,
4. anordna upplag,
5. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna,
6. avverka, ta bort, flytta, upparbeta eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, och
8. framföra motordrivna fordon. Förbudet gäller inte samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älgräddare, fyrhjuling eller motsvarande.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under B.
- Vid reparation och underhåll av befintlig skogsväg.
- Uttransport av virke med skotare eller liknande fordon får ske via befintlig skogsväg markerad på beslutskartan (bilaga 1), på fastigheten Sund 1:106.
- Träd som faller över befintlig skogsväg kan tas bort. Stammar och grenar ska återläggas i naturreservatet.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar uppförs/anläggs och att följande åtgärder vidtas.

1. Naturreservatet märks ut i terrängen.
2. Parkeringsplats anläggs samt informationstavla sätts upp.
3. Nedtagning av träd och naturvårdsinriktade selektiva huggningar i anslutning till växtplatser med kantlök.
4. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap. 30 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Skada levande träd och buskar, samt skada eller ta bort döda träd.

Ärendets handläggning

Frågan om områdesskydd initierades år 2017 genom att ägarna till fastigheterna Sund 1:52 och Sund 1:106 anmälde delar av fastigheterna för reservatsbildning inom ramen för projektet Nya Komet. Överenskommelse om inträngsersättning har tecknats med fastigheternas ägare.

Karl Åke Larsson, Johanna Sundberg, Tomas Henriksson och Maria Henriksson har som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget har även remitterats till Dals-Eds kommun, Skogsstyrelsen och Sveriges Geologiska Undersökning (SGU).

Dalslands Miljö- och Energiförbund, LRF Västra Götaland, Mellersta Götalands jordägarförening, Naturskyddsföreningen och Friluftsrådet har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Dals-Eds kommun och Skogsstyrelsen har inget att erinra över förslaget att bilda naturreservatet Sunds branter.

Naturskyddsföreningen Norra Älvsborg ser positivt på att det avsätts skyddade områden med höga naturvärden. Föreningen påpekar även att det också är viktigt att sådana områden inte förblir små isolerade öar utan att arbetet kan fortsätta för att skapa en "Grön Infrastruktur".

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Beskrivning av naturreservatet

Naturreservatet omfattar tre delområden längs Stora Les östsida. Området är starkt kuperat och de högsta bergsryggarna ligger drygt 100 meter ovan Stora Les vattenyta. Skogen i naturreservatet är en typisk naturskog som aldrig har kalavverkats och har heller inga eller åtminstone väldigt få synliga spår av avverkningar i form av stubbar. Beståndet är olikåldrigt och sannolikt spontansått. Skogen är flerskiktad och inslaget av äldre och senvuxna träd är stort. Huvuddelen av de ursprungliga tall- och granbestånden är mellan 100 år – 200 år och bestånden kan i de flesta fall klassas som "gammelskog". Förekomsten av död ved i olika nedbrytningsstadier är god.

I de västvända bergbranterna finns ställvis en rikare flora med arter som kungsmynta, bergmynta, vippärt, blodnäva, backvicker, backskafting, stor fetknopp, slåtterfibbla och stor blåklocka. Kantlöken (*Allium lusitanicum*) som i Sverige numera främst finns kvar längs Stora Les stränder är noterad i den norra branten. Kantlöken är starkt hotad (EN).

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Motivering av beslutet

Branterna har en mängd skogsbiologiskt viktiga strukturer så som äldre träd och död ved som är ovanliga i dagens, av skogsbruk präglade landskap. Sedan lång tid

tillbaka har ytterst få skogsbruksåtgärder vidtagits. Frånvaron av skogsbruk är en förutsättning som har möjliggjort nybildning av dessa viktiga strukturer. Detta har resulterat i skogsmiljöer där i stort sett alla tre delområden utgör så kallade värdekärnor och andra delar som är på väg att bli värdekärnor. Dessa värden är av grundläggande vikt för att bevara livsformer som är knutna till områden med mer naturlig skogsdynamik.

Rödlistade arter och signalarter (lavar, svampar, mossor och insekter) som är knutna till gamla träd och död ved skulle försvinna om skogsbruk eller annan exploatering tillåts. För att skydda områdets värden behövs ett förbud mot skogsbruksåtgärder. Naturreservatets föreskrifter är utformade så att syftet med reservatet ska uppnås. Skogsbruksåtgärder påverkar den naturliga processen och successionen, således bör området lämnas åt fri utveckling med naturliga processer. Genom naturreservatsbildning undanröjs dessa hot och förutsättningarna för bevarande av naturskogsmiljön, med dess strukturer och därtill hörande arter, förbättras.

Urvalet av reservatsförslaget har gjorts i enlighet med de nationella och regionala strategierna för formellt skydd av skog (från 2017 respektive 2006). Avgörande urvalskriterium har varit områdets bitvis höga värden på beståndsnivå. Skyddet av Sunds branter bidrar också till det ekologiskt funktionella nätverk av områden i landskapet som förvaltas för att bevara biologisk mångfald. Utifrån perspektivet grön infrastruktur bidrar skyddet av Sunds branter till möjligheten för arter att sprida och förflytta sig i landskapet.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Beslutets förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Naturreservatet ligger inom av Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen utpekad värde-trakt för skog (Stora Le). Området omfattas av riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken (Stora Le) och riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken (Dalslands sjö- och kanalsystem). Motivet till riksintresset för naturvård är bland annat skogsmiljöernas betydelse för bevarandet av en rik kryptogamflora. Området ingår också i riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 1 och 2 §§ (Dalsland-Nordmarken). Strandskydd gäller i en 200 meter bred zon från strandlinjen både ut i vattnet och upp på land.

Den norra branten utgör som helhet en nyckelbiotop enligt Skogsstyrelsen (rasbrant, objekt N 8050-1996).

Enligt Dals-Eds översiktsplan (ÖP 03), antagen av Kommunfullmäktige 2003-12-17 och aktualitetsförklarad 2018-09-19, ligger naturreservatet inom rekommendationsområde 4, Stora Le med strandområden. Här anges bland annat att åtgärder bör främjas, som syftar till att bevara lövskogar, gammal skog och öppna landskapspartier. Stora sammanhängande kalhyggen bör undvikas genom uppdelning och tidsmässig förskjutning.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv".

Intresseprövning

Med hänsyn till området värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att området värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap. 7 § miljöbalken).

Skogsvårdslagen

Genom beslutet om naturreservat följer att skogsvårdslagens bestämmelser upphör att gälla, i hela naturreservatet, då skogsbruk förbjuds enligt A Föreskrifterna, (se 4 § Skogsvårdslagen (SFS 1979:429)).

Därmed har markägaren inte längre något ansvar enligt 29 § skogsvårdslagen för att bekämpa eller förebygga insektshärjning i skog.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt, t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng enligt terrängkörningslagen och terrängkörningsförfordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur enligt miljöbalken och artskyddsförfordningen.
- Kulturmiljölagen.
- Jaktlagstiftningen.

- Lagen om skydd mot olyckor, t.ex. generella eldningsförbud och efterbevakningsansvar vid brand.

Reservatets gränser

Reservatets gränser sammanfaller delvis med befintliga fastighetsgränser, se bilaga 1. Även efter justeringar av sådana fastighetsgränser i kartan, t.ex. efter fastighetsbestämning eller inmätning av gräns, ska reservatsgränsen anses följa fastighetsgräns i berörd del.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Västkoststiftelsen.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Mark- och miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap. 13 § miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Dalslänningen.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårdshandläggare Ingvar Olofsson har varit föredragande. I handläggningen har också medverkat avdelningschef Sven Swedberg, enhetschef Johan Jannert, och länsjurist Anders Hjalmarsson.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Lisbeth Schultze

Ingvar Olofsson

Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut

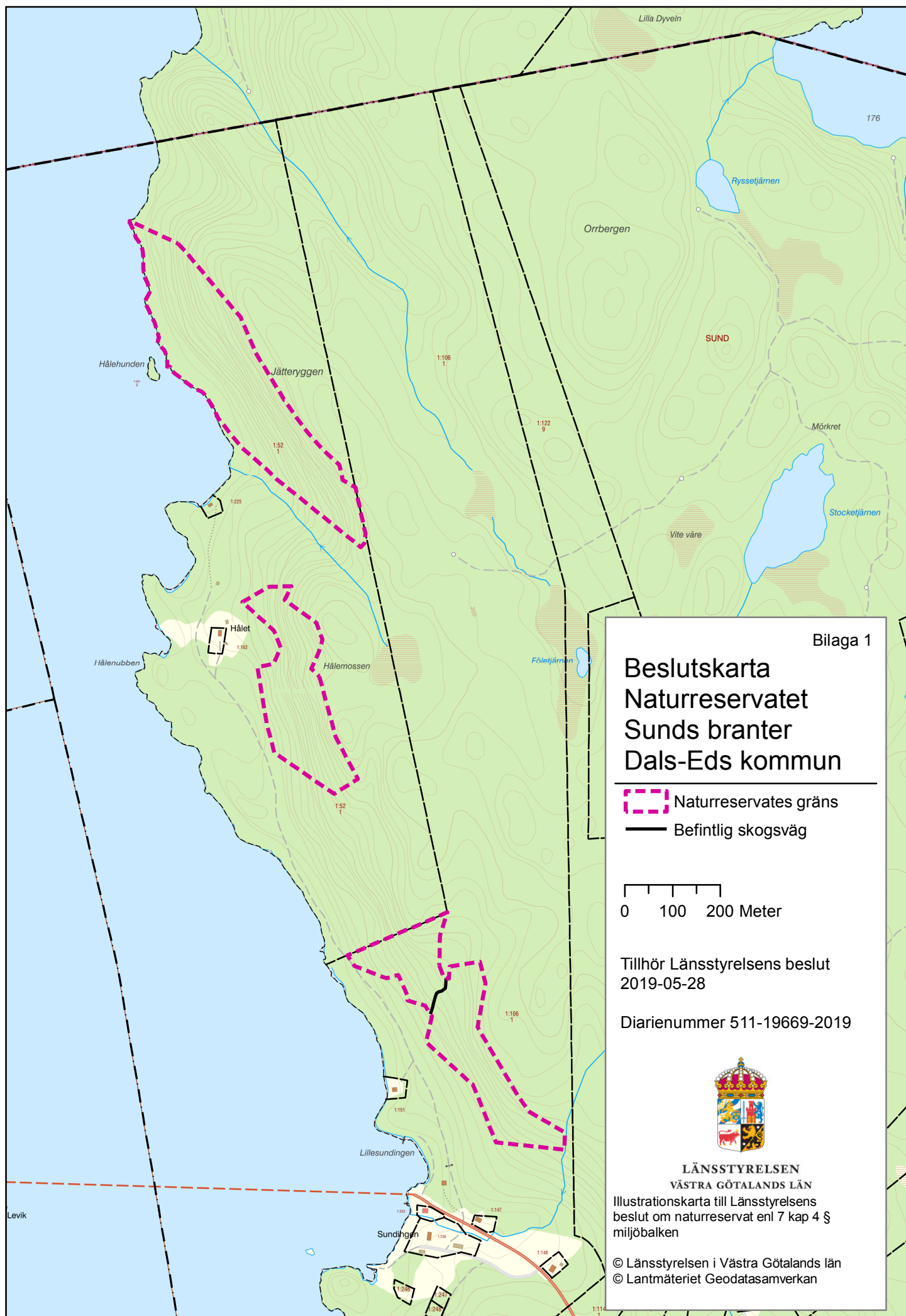
Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos regeringen. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till regeringen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Är du osäker på när tiden går ut kan du kontakta Länsstyrelsen.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

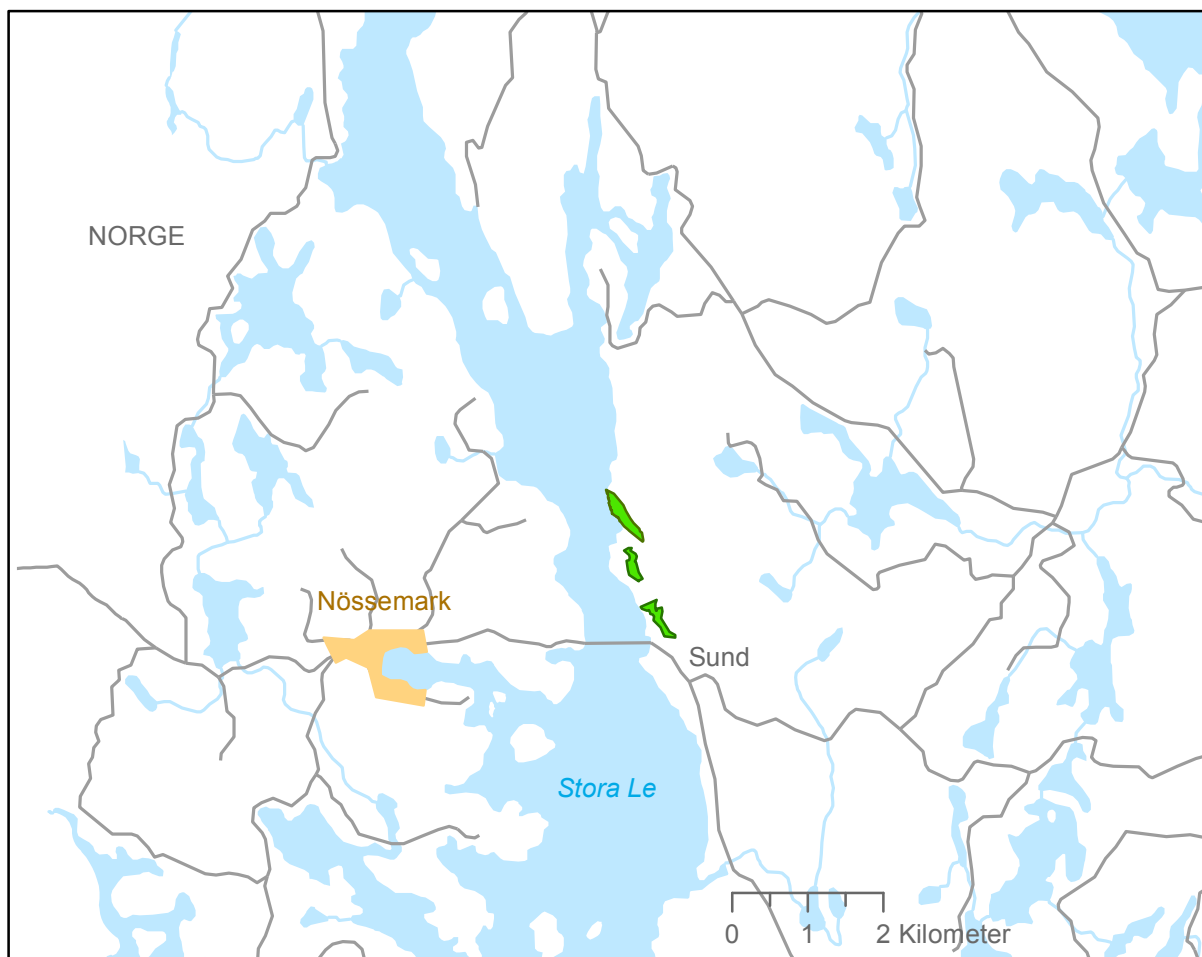
Bilaga 2

Dnr 511-19669-2019

Beslut 2019-05-28

ÖVERSIKT SKARTA

Naturreservatet Sunds Branter Dals-Eds kommun

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
Ingvar Olofsson
010-2245676

BESLUT
2019-05-28

Diarienummer
511-19669-2019

Sida
1(14)

Skötselplan för naturreservatet Sunds branter i Dals-Eds kommun

Foto: Länsstyrelsen, 2017.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	3
1. Sammanfattning	4
1.1 Syfte.....	4
1.2 Fakta om området och dess skötsel	4
2. Beskrivning av området	4
2.1 Uppgifter om naturreservatet	4
2.2 Allmän beskrivning av området	5
2.3 Andra bevarandevärden	8
2.4 Övrig bebyggelse och anläggningar.....	8
3. Skötsel och bevarandemål.....	9
3.1 Indelning av skötselområden.....	9
3.2 Bevarandemål.....	9
3.3 Skötselområde med mål och åtgärder	9
3.4 Konsekvenser av klimatförändringar	10
4. Friluftsliv.....	10
5. Gränsmarkering.....	10
6. Uppföljning	10
6.1 Dokumentation av skötselåtgärder	10
6.2 Bevarandemål och gynnsamt tillstånd	11
6.3 Revidering av skötselplanen	11
7. Planerad förvaltning	11
8. Referenser	11

BILAGOR

- 3.1 Karta - Skötselplanekarta
- 3.2 Tabell 1 Arter
- 3.3 Tabell 2 - Naturtyper

Inledning

Skötselplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet, när och hur ofta det ska göras. Den fastställer också vad som är viktigast att göra om reservatsförvaltaren, d v s den som är ansvarig för naturreservatets skötsel, behöver prioritera. Förutom reservatsförvaltaren vänder sig skötselplanen till markägaren och andra intressenter.

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas.

DEL A – BESKRIVNING

1. Sammanfattning

1.1 Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara äldre barrblandskogar och hållmarkstallskogar,
- bevara och utveckla branter med rik flora,
- bevara rödlistade arter och signalarter inom grupperna svampar, lavar, mossor och kärlväxter,
- gynna förekomsten av död ved.

Syftet ska uppnås genom att:

- skogen lämnas i huvudsak till fri utveckling,
- avverkningar, gallringar och andra skogsbruksåtgärder förbjuds,
- naturvårdsinriktade skötselinsatser genomförs för att gynna hotade arter,
- exploatering av området genom bebyggelse, vägdragning m m förbjuds.

1.2 Fakta om området och dess skötsel

Reservatsområdet utgörs av tre delområden, två delområden belägna på fastigheterna Sund 1:52 och ett delområde beläget på Sund 1:106. Skötseln utgår från att i huvudsak låta skogen utvecklas fritt. Detta resulterar i naturligt bildande av död ved och solbelysta luckor i skogen. Naturvårdande skötselinsatser i mindre omfattning ska dock kunna utföras för att gynna hotade arter. En informationstavla sätts upp i anslutning till en besöksparkering.

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Sunds branter
NVR ID:	2050239
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Dals-Ed
Ungefärlig mittpunkt:	N 6560531, E 322425 SWEREF99
Lägesbeskrivning:	Cirka 4 km öster om Nössemark
Fastigheter:	Sund 1:52 och Sund 1:106
Areal (ha):	20,2
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Naturgeografisk region:	21a. Dalslands kuperade skogslandskap

2.2 Allmän beskrivning av området

Topografi och läge

De högst belägna delarna ligger i östra delen av reservatet. Terrängen utgörs av mycket branta västvända branter. Området ligger mellan 102 och 205 meter över havet och därmed är reservatets övre delar belägna över högsta kustlinjen.

Geologi och hydrologi

Berggrunden runt Stora Le domineras av ådergnejs i Stora Le – Marstrandsserien, som är en sur bergart. Vid naturreservatet består dock berggrunden av gnejsgranodiorit som är en ca 1,0 – 1.6 miljarder år gammal sur intrusivbergart. I höjdlägena finns öppna hållmarker med inget eller delvis tunt jordtäckte. I delar av naturreservatet är inslaget av rasbranter mycket stort.

Årsmedelnederbörden ligger på ca 800 mm/år. Avrinningen från naturreservatet sker till Stora Le som ligger i Göta älvs huvudavrinningsområde.

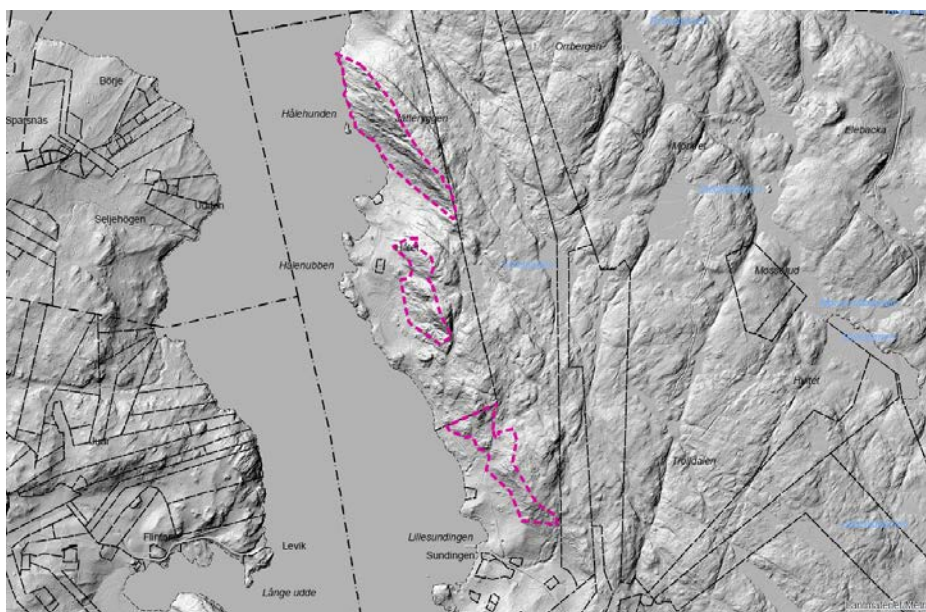

Fig. 1. Höjdsuggning, från LM Nationell höjdmodell.

Historisk markanvändning

Enligt häradsekonomiska kartan utgjorde reservatet utmarker under slutet av 1800-talet. På utmarken gick djuren och betade och där hämtade man även sitt timmer och sin ved. Utmarken bestod därför av gles och betespräglad skogsmark. Eftersom marken i området är mycket brant har sannolikt betesdjuren enbart betat i de mer lättillgängliga delarna längst ner i branterna, respektive högst uppe på hållmarkerna. På grund av den branta terrängen har veduttaget troligen också varit relativt begränsat.

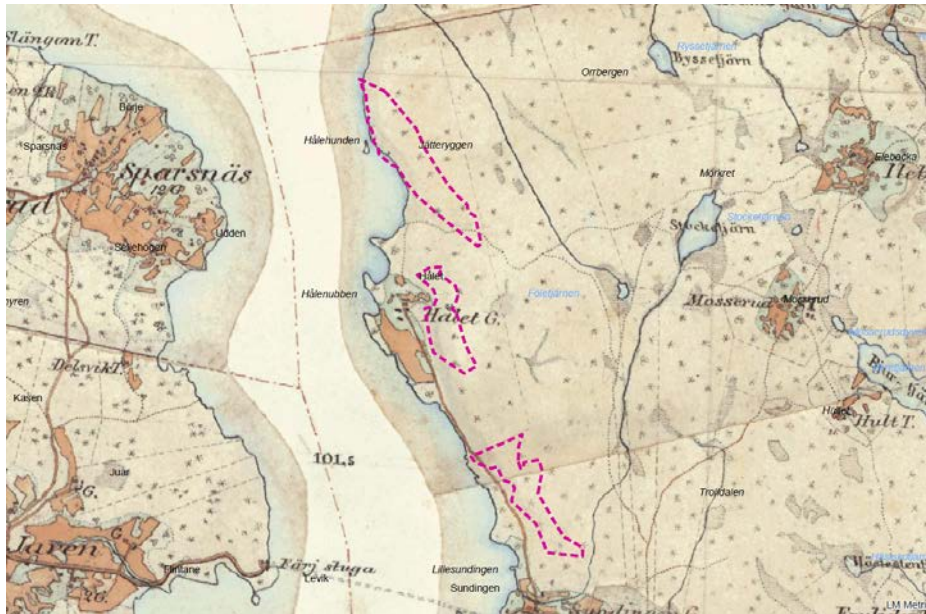

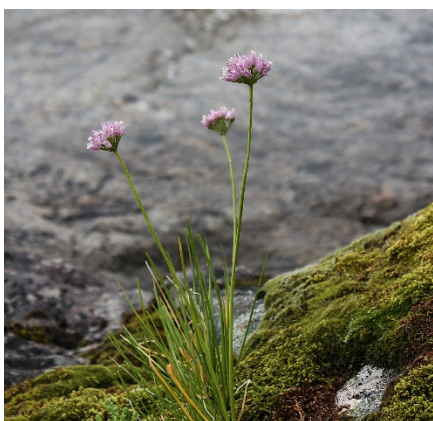
Fig. 2. Den historiska häradskartan från slutet av 1800-talet visar att området då till stor del var bevuxet med en gles barrskog.

Naturbeskrivning

I naturreservatet förekommer flera olika naturtyper såsom tallskog, granskog, barrblandskog, lövblandad barrskog och triviallövskog.

Naturresevatet utgörs av tre mycket branta partier vid Stora Les östsida. På grund av svårtillgänglighet har området undgått omfattande påverkan av det moderna skogsbruket. I det mellersta och södra delområdet är inslaget av block bitvis mycket stort. Skogen består i huvudsak av gammal barrblandskog, men i brantare partier och rasbranter finns inslag av asp och björk. På höjdområdenas hållmarker dominerar tallskog. Död ved förekommer främst i form av torrakor, men även som lågor.

Naturvärdena i området är stora bland annat beroende på den äldre naturskogsartade skogen, trädens ålder, trädarter och vildmarkskaraktären. I de västvända bergbranterna finns ställvis en rikare flora med torrängsarter som kungsmynta, bergmynta, vippärt, blodnäva, backvicker, backskafting, stor fetknopp, slätterfibbla, bergjohannesört och stor blåklocka. Kantlöken (*Allium lusitanicum*) som i Sverige numera främst finns kvar längs Stora Les stränder är noterad i den norra branten. Kantlöken är starkt hotad (EN). Naturreservatet utgör ett viktigt område för flera rödlistade fågelarter både sådana som är beroende av svårtillgängliga klippbranter för sin häckning och arter som tjäder, nattskärra och trädlärka som trivs i de öppna tallskogarna i de högre belägna områdena en bit från stranden. Naturreservatet ligger även inom en större värdetrakt för vitryggig hackspett som innefattar området runt Stora Le. Inom denna värdetrakt bedöms vitryggig hackspett åter kunna häcka på sikt.

Kantlök. Foto: Claes Kannesten

Naturreseptet Sunds branter har en mängd skogsbiologiskt viktiga strukturer så som äldre träd och död ved som är ovanliga i dagens, av skogsbruk präglade landskap. Sedan lång tid tillbaka har ytterst få skogsbruksåtgärder vidtagits. Frånvaron av skogsbruk är en förutsättning som har möjliggjort nybildning av dessa viktiga strukturer. Detta har resulterat i en mosaikartad skog där alla tre delområden i naturreseptet bedöms vara så kallade värdekärnor. Dessa värden är av grundläggande vikt för att bevara livsformer som är knutna till områden med mer naturlig skogsdynamik. Den norra branten utgör som helhet en nyckelbiotop enligt Skogsstyrelsen (rasbrant, objekt N 8050-1996).

Foto: Länsstyrelsen, 2017.

2.3 Andra bevarandevärden

Kultuhistoriska bevarandevärden

Det finns inga kända fornlämningar inom naturreservatet.

Friluftslivsvärden

Områdets orördhet medverkar till att upplevelsevärdet är stort för det rörliga friluftslivet. I reservatets högre belägna delar är utsikten ut över Stora Le imponerande.

2.4 Övrig bebyggelse och anläggningar

Inom naturreservatet finns ingen bebyggelse eller andra anläggningar.

DEL B – SKÖTSEL AV SUNDS BRANTER

3. Skötsel och bevarandemål

3.1 Indelning av skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från skötselbehovet. Naturreservatet är indelat i ett skötselområde.

Skötselområdet är:

1. Barrskog med mindre inslag av lövskog. I huvudsak fri utveckling med möjlighet till naturvårdande punktvisa åtgärder.

Förekommande naturtyper i området och vad indelningen grundar sig på, redovisas i tabell 2.

3.2 Bevarandemål

Bevarandemålen preciserar syftet för respektive skötselområde och ger en beskrivning av hur det ska se ut när gynnsamt tillstånd råder. De ger också förutsättningarna för den uppföljning som planeras.

3.3 Skötselområde med mål och åtgärder

Skötselområde 1.

Skötselområde	Areal (ha)
1	20,2

Beskrivning

Skötselområdet avser naturreservatets tre delområden som till stor del domineras av barrskog av orörd karaktär med mindre inslag av lövskog. I områdena finns många äldre träd och mycket död ved, främst torrträd.

Bevarandemål

Det övergripande målet är att låta skogsmarken i huvudsak utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. Detta resulterar i strukturer, såsom gamla, grova träd och stående samt liggande träd, vilka är kännetecknande för ett naturligt fungerande och av människan i låg grad påverkat skogsekosystem. Arealen opåverkad barnaturskog och tillgången till död ved ökar därmed. Naturvårdande skötselinsatser i mindre omfattning ska dock kunna utföras för att gynna hotade arter.

Skötselåtgärder

För att förhindra beskuggning av kantlök kan enstaka träd behöva fällas och buskar röjas bort. Nedfällda träd ska kvarligga i naturreservatet och fungera som död ved.

Vid behov utföra mindre punktvisa insatser för att skapa solbelysta tallågor på hållmarksområden för att gynna hotade värmekrävande insektsarter. Enstaka träd kan behöva fällas för att skapa tallågor och enstaka närliggande skuggande träd kan också behövas tas ned. Nedfällda träd ska kvarligga i naturreservatet och fungera som död ved.

I övrigt inga åtgärder förutom uppföljning av reservatets syfte, bevarandemål samt gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter enligt Naturvårdsverkets riktlinjer, 2010 (se även kap. 6.2).

3.4 Konsekvenser av klimatförändringar

Vid tillfällen med extremväder, såsom mycket hög nederbörd eller långvarig torka med höga temperaturer, kan livsförutsättningarna drastiskt förändras för vissa arter i naturreservatet. Kantlöken är ett exempel på en sådan art som då kan drabbas hårt. Eftersom växtplatserna ofta har tunna jordtäcken kan en långvarig torka med höga temperaturer påverka arten negativt.

4. Friluftsliv

Karta med informationstavlor och parkeringsplats finns i bilaga 3.1.

Bevarandemål

Att låta området vara tillgängligt för allmänheten och att besökare ska få relevant information om området. En parkering för 2-3 bilar ska anläggas enligt nyttjanderrättsavtal. Aktuell information om naturreservatet ska finnas på länsstyrelsens hemsida och en underhållen informationstavla vid parkeringsplatsen.

Engångsåtgärder

En informationstavla ska sättas upp på den plats som är markerad på karta i bilaga 3.1. Tavlan ska utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar "Att skylta skyddad natur". Den ska bland annat innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten. En engelsk text eller en engelsk sammanfattning ska finnas.

Underhållsåtgärder

Informationstavlan och parkeringsplatsen ska tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.

5. Gränsmarkering

Reservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar "Att skylta skyddad natur".

6. Uppföljning

6.1 Dokumentation av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör framgå:

- åtgärd
- plats (skötselområde)
- kostnad
- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

6.2 Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. I en särskild uppföljningsplan kommer målindikatorer att anges. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

6.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att det behövs.

7. Planerad förvaltning

Naturreseptatet förvaltas av Västkußtstiftelsen. Förvaltningen av naturreseptatet be-
kostas av staten.

Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Åtgärd	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	2019	1
Informationstavla	2019	1
Parkeringsplats för 2-3 bilar	2019	1
Naturvårdande åtgärder för hotade arter	Vi behov	2
Uppföljning av skötselåtgärd	Vid behov	3

8. Referenser

EUs art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

EUs fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.

ArtDatabanken, 2015. Rödlstade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2003. Kartering av skyddade områden – skogstyper i naturreseptat och nationalparker. Rapport 5282, Naturvårdsverket, Stockholm.

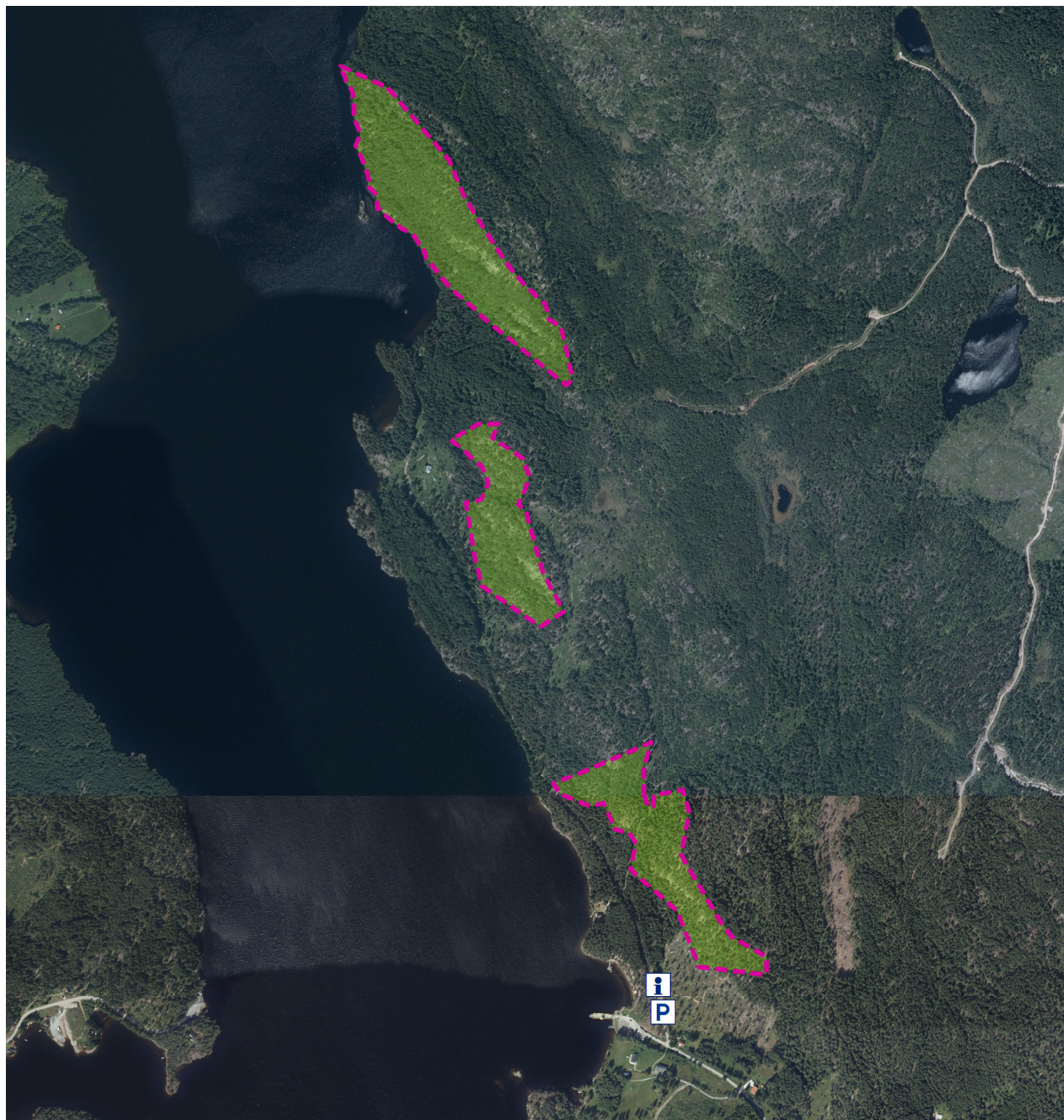
Nitare, J. (red.), 2010. Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Påhlsson, L. (red.), 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510, Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn.

Naturvårdsverket, 2017. Åtgärdsprogram för vittryggig hackspett 2017–2021. Naturvårdsverket Rapport 6770.

Edqvist, M. & Kannesten, C. 2011. Hur står det till med kantlöken? Svensk Bot. Tidskr. 105: 58–60. Uppsala.

ArtDatabanken – artfaktablad. Kantlök Allium lusitanicum. <http://artfakta.artdata-banken.se>

Bilaga 3.1, Skötselplanekarta Naturreservatet Sunds branter, Dals Eds kommun

- Reservatsgräns
- Skötselområde 1. I huvudsak fri utveckling
- P-plats
- Informationsskylt

0 100 200 300 Meter

Illustrationskarta till skötselplan
för naturreservatet Sunds branter
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2019-05-28,
dnr 511-19669-2019

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 3.2**Arter****Tabell 1.**

Förekomst av

- signalarter (S), arter som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Skogsstyrelsen, Nitare 2010)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (ArtDatabanken 2015)
- arter (ÅGP) som omfattas av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter
- arter (EU) som är listade i EUs fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1 och art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

Art	Kategori	Inventering, år	Fyndplats	Källa/Uppgiftslämnare
Kärlväxter				
Vippärt	S	1996	Inom reservatet	Skogsstyrelsen
Kantlök	EN	2010	Inom reservatet	Artportalen
Stor fetknopp		1996	Inom reservatet	Skogsstyrelsen
Backvicker		1996	Inom reservatet	Skogsstyrelsen
Blodnäva		2010	Inom reservatet	Artportalen
Bergglim		2010	Inom reservatet	Artportalen
Kärleksört		2010	Inom reservatet	Artportalen
Äkta Johannesört		2010	Inom reservatet	Artportalen
Kattfot		2010	Inom reservatet	Artportalen
Getrams		2010	Inom reservatet	Artportalen
Backskafting		1996	Inom reservatet	Skogsstyrelsen
Bergmynta		1996	Inom reservatet	Skogsstyrelsen
Kungsmynta		2010	Inom reservatet	Artportalen
Slätterfibbla		1996	Inom reservatet	Skogsstyrelsen
Stor blåklocka		2017	Inom reservatet	Länsstyrelsen
Väddklint		2017	Inom reservatet	Länsstyrelsen
Jungfrulin		2017	Inom reservatet	Länsstyrelsen
Fåglar				
Tjäder	EU	2017	Inom reservatet	Länsstyrelsen
Spillkråka	NT/EU	2017	Inom reservatet	Länsstyrelsen

Bilaga 3.3

Naturtyper

Tabell 2: Markslag och naturtyper. Samtliga arealer är hämtade från: Kartering av skyddade områden (KNAS), (Naturvårdsverket 2003).

Markslag och Naturtyp	Areal år 2007 (ha)
Barrskog:	16,5
Tallskog	12,3
Granskog	0,8
Barrblandskog	1,6
Lövblandad barrskog	1,8
Lövskog:	0,3
Triviallövskog	0,3
Ungskog inkl. hyggen	0,1
Övriga skogsimpediment	3,2
Sjö och vattendrag	0,1

Summa: 20,2 ha, varav produktiv skog 16,9 ha.